

Regionale Startbijeenkomst

Regionale Energiestrategie Hoeksche Waard

10 december 2019

De Regionale Energiestrategie

Martin Roobol
Opgaveregisseur duurzaamheid
gemeente Hoeksche Waard

Gesprek aan de hand van stellingen

Ga naar [Mentimeter.com](https://mentimeter.com) en gebruik code 145965

De Regionale Energiestrategie

Drs Piet van Leenen
Wethouder Hoeksche Waard
Voorzitter stuurgroep RES Hoeksche Waard

Programma

- **19:30 – Opening en welkom**
 - Piet van Leenen – wethouder en voorzitter stuurgroep RES Hoeksche Waard
 - **19:35 – Toelichting op de RES Hoeksche Waard**
 - Marnix Brongers – projectleider RES-regio Hoeksche Waard
 - **20.10 – Presentatie Warmtetransitie**
 - Coen Bernoster, adviseur warmte RES-regio Hoeksche Waard
 - **20.45 – Pauze**
 - **21.00 – Presentatie energietransitie**
 - Jelle Hatenboer - adviseur energie-opwek RES-regio Hoeksche Waard
 - **21.30 – Presentatie Landschap en energietransitie**
 - Arjen Spijkerman - adviseur ruimte RES-regio Hoeksche Waard
 - **22:00 – Afsluiting en borrel**
- Na elke presentatie gaan we kort met elkaar in gesprek aan de hand van stellingen

De Regionale Energiestrategie

Projectleider RES
Marnix Brongers

Adviseur Warmte
Coen Bernoster

Adviseur Energie
Jelle Hatendoer

Adviseur Ruimte
Arjen Spijkerman

De Regionale Energiestrategie

Marnix Brongers
Projectleider RES

De Regionale Energiestrategie

Klimaatakkoord

- 49 procent minder CO₂ in 2030 t.o.v. 1990

Vijf tafels:

- Elektriciteit
 - Gebouwde omgeving
 - Landbouw
 - Mobiliteit
 - Industrie
-
- Elk van de tafels een eigen opdracht voor CO₂-reductie

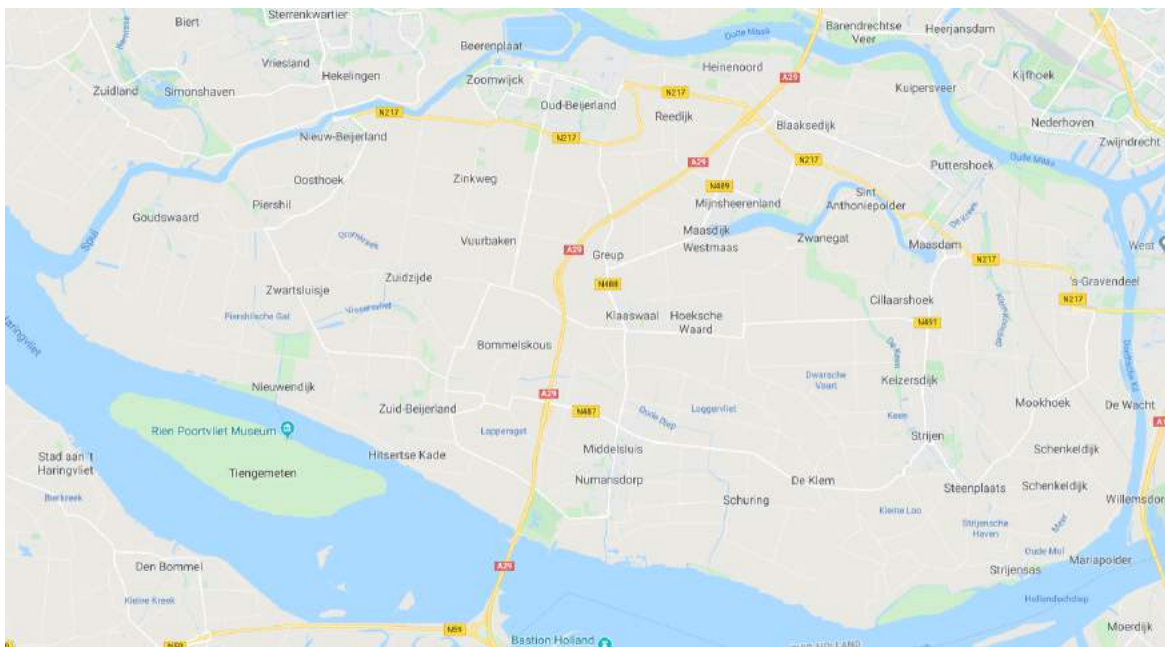

De Regionale Energiestrategie

- 30 Energieregio's in Nederland, waaronder Hoeksche Waard
- Regionale uitwerking van afspraken tafels elektriciteit en gebouwde omgeving. Gericht op 2030 met doorkijk naar 2050.
- **Elektriciteit:**
Landelijke opgave: 35 TWh grootschalige opwek op land vóór 2030 en de daarvoor benodigde infrastructuur (transport en opslag)
- **Gebouwde omgeving:**
1,5 miljoen woningen aardgasvrij in 2030
Regionale structuur warmte (RSW):
 - Warmtevraag
 - Warmtebronnen
 - Warmte-infrastructuur

De Regionale Energiestrategie

Samenwerking in de RES regio Hoeksche Waard

Samenwerking tussen gemeente Hoeksche Waard, waterschap Hollandse Delta, Provincie Zuid-Holland, Stedin, HW Wonen.

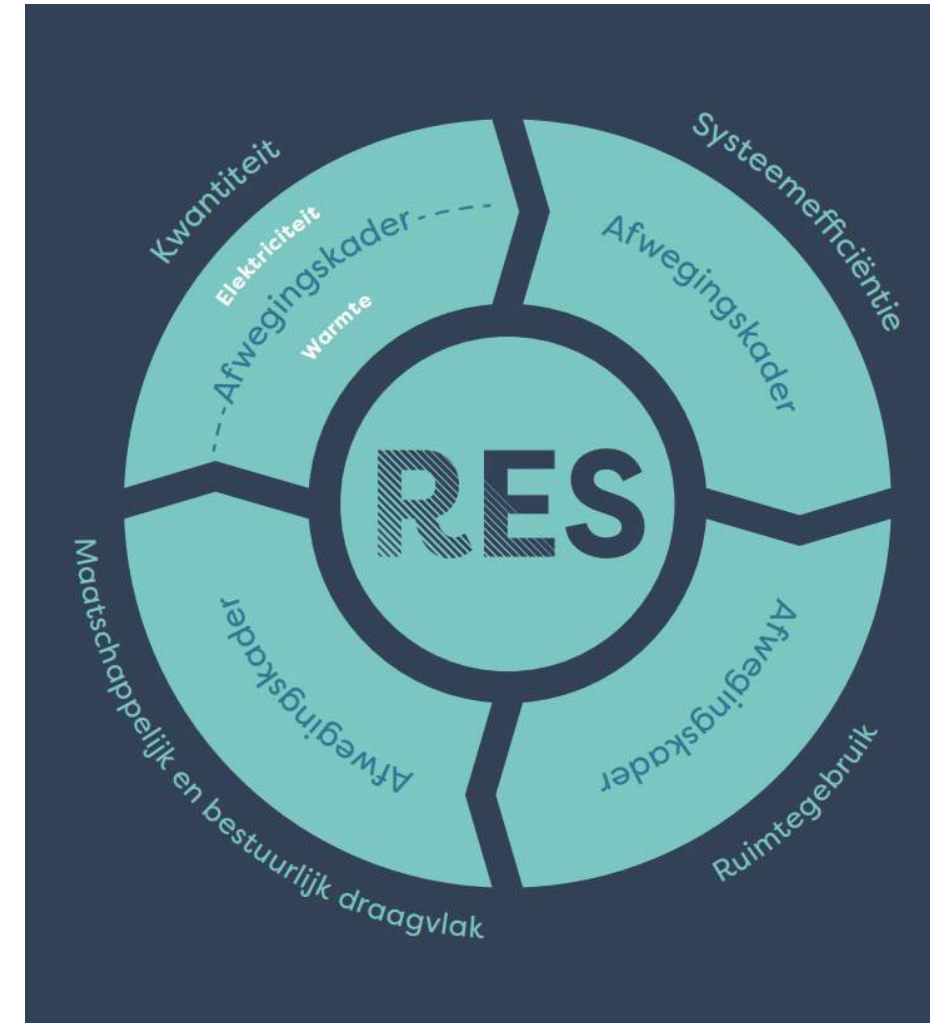
- Stuurgroep met brede vertegenwoordiging
- Werkgroep met brede vertegenwoordiging
- Besluitvorming door college B&W, Gedeputeerde Staten, College Dijkgraaf en Heemraden
- Oordeelvormende gemeenteraadsbijeenkomst

De Regionale Energiestrategie

Opdracht voor de RES-regio Hoeksche Waard

Doe een **bod** wat regio vóór 2030 **wil** realiseren aan grootschalige opwek van duurzame elektriciteit en bied een doorkijk voor de periode tussen 2030 en 2050.

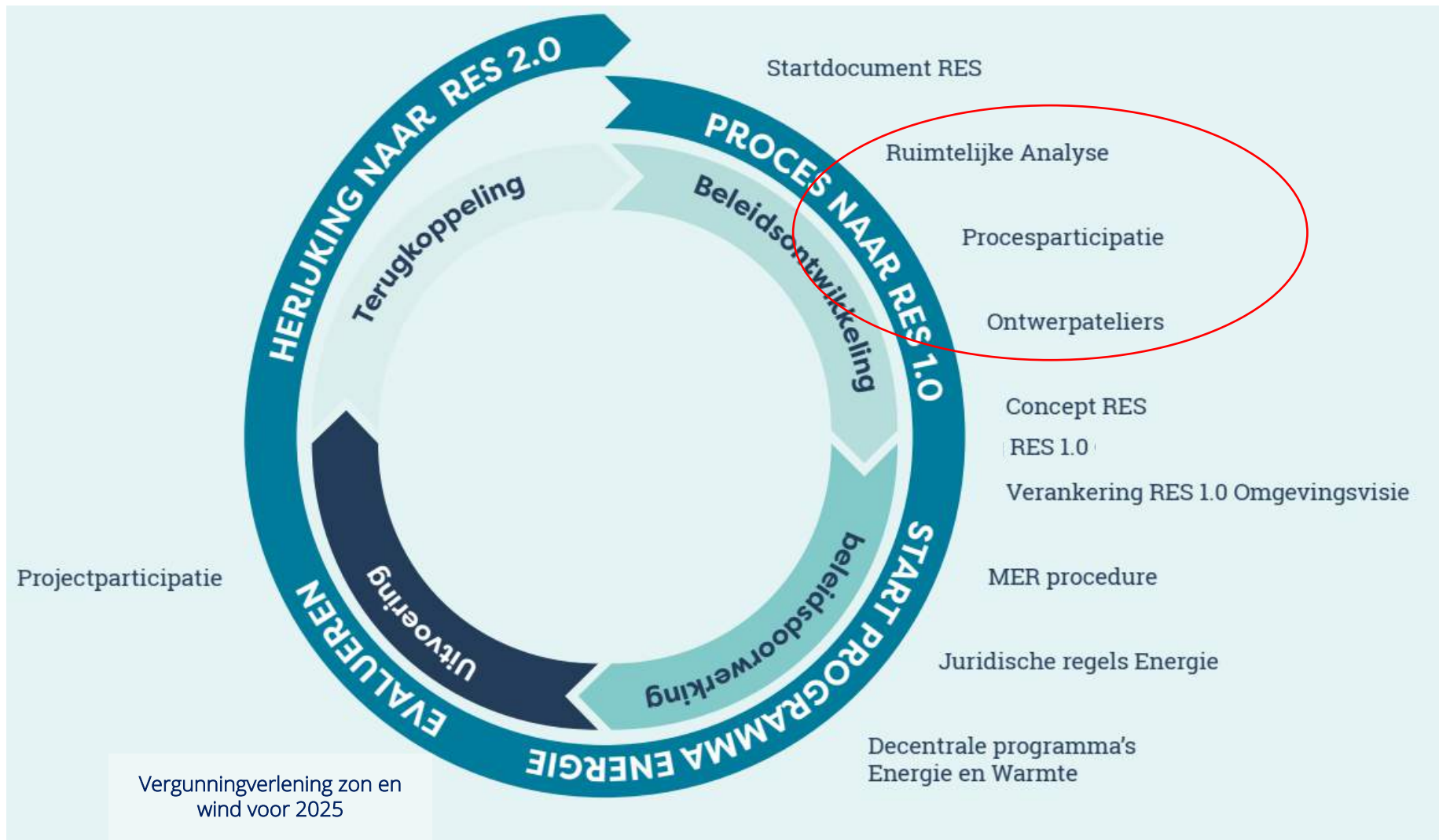
- Maak regionale integrale afweging tussen:
 - Welk deel van de 35 TWh neemt RES-regio Hoeksche Waard voor haar rekening?
 - Ruimtelijke inpassing – Waar zou het kunnen?
 - Draagvlak – Waar zouden we het willen?
 - Maatschappelijke kosten – Wat is de meest betaalbare optie?
- De opgave van het Rijk is niet vooraf verdeeld over de regio's, omdat de keuze is gemaakt om de RES-sen op te stellen **met maatschappelijke betrokkenheid** en dus van onderop.

Welke kans biedt de RES?

- Het Rijk vraagt de regio om **een bod te doen**. Alle biedingen van de 30 regio's moeten optellen tot landelijke doelstelling van 35 TWh grootschalige opwek duurzame elektriciteit op land.
- De opgave van het Rijk is niet vooraf verdeeld over de regio's, omdat de keuze is gemaakt om de RES-sen op te stellen **met maatschappelijke betrokkenheid en dus van onderop**.
- Potentie is gebaseerd op huidige wettelijke kaders (en zegt dus niets over ruimtelijke inpasbaarheid, draagvlak en maatschappelijke kosten). **Die belangenafweging is aan de regio.**

De beleidscyclus van de RES

De Regionale Energiestrategie

Planning – belangrijkste mijlpalen

- Ondertekening Klimaatakkoord
- Vaststellen bestuurlijke startdocument door de partners in de regio

- 1 juni 2020: Opleveren concept-RES per regio - doorrekening Planbureau voor de Leefomgeving
 - Getoetst aan landelijke klimaatopgave. Indien <35 TWh volgt aanvullende opdracht.

- 1 maart 2021: Opleveren RES 1.0 per regio
 - Waaronder: verankeren van ruimtelijke consequenties in het lokaal en provinciaal omgevingsbeleid (omgevingsvisie, -plannen, en vergunningen, verordeningen)
 - Dat betekent: integrale weging en formele besluitvorming met de mogelijkheid tot bezwaar en beroep voor betrokkenen

- RES 1.0 Start uitvoering
- Na 24 maanden RES 2.0 (elke twee jaar herijken van de RES)

Planning RES 2019 - 2020

10-12-2019

Meedenk-
bijeenkomst 1
(breed)

21-01-2020

Meedenk-
bijeenkomst 2
(breed)

24-03-2020

Meedenk-
bijeenkomst 3
(breed)

n.t.b.

Raads-
informatie-
bijeenkomst

Vóór 01-06-2020

College B&W,
GS, CD&H en
directies
Stedin en HW

Schets-
bijeenkomst 1

Schets-
bijeenkomst 2

Stuurgroep

Stuurgroep

Stuurgroep

Gesprek aan de hand van stellingen

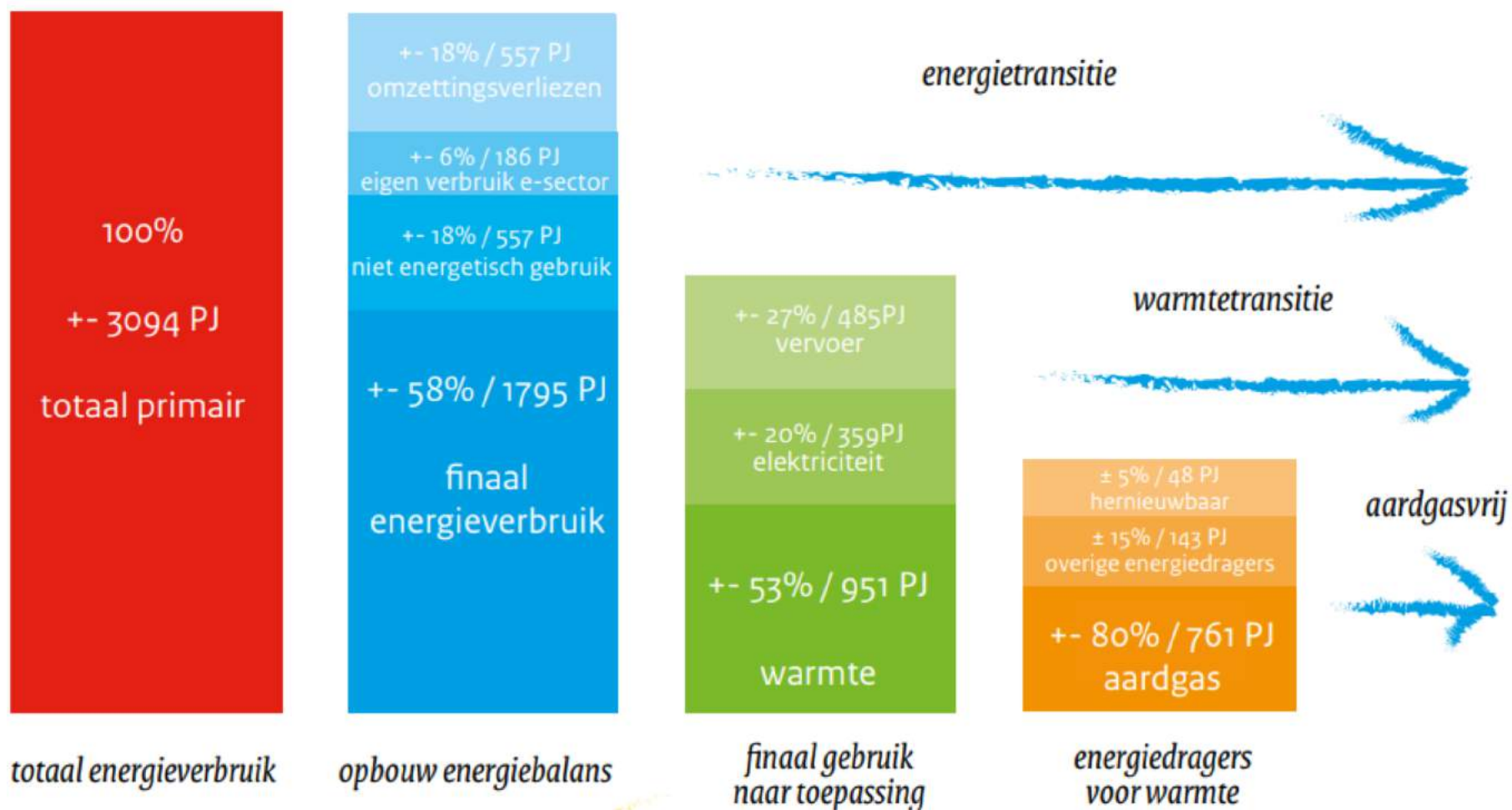
Ga naar [Mentimeter.com](https://mentimeter.com) en gebruik code 145965

Warmtetransitie

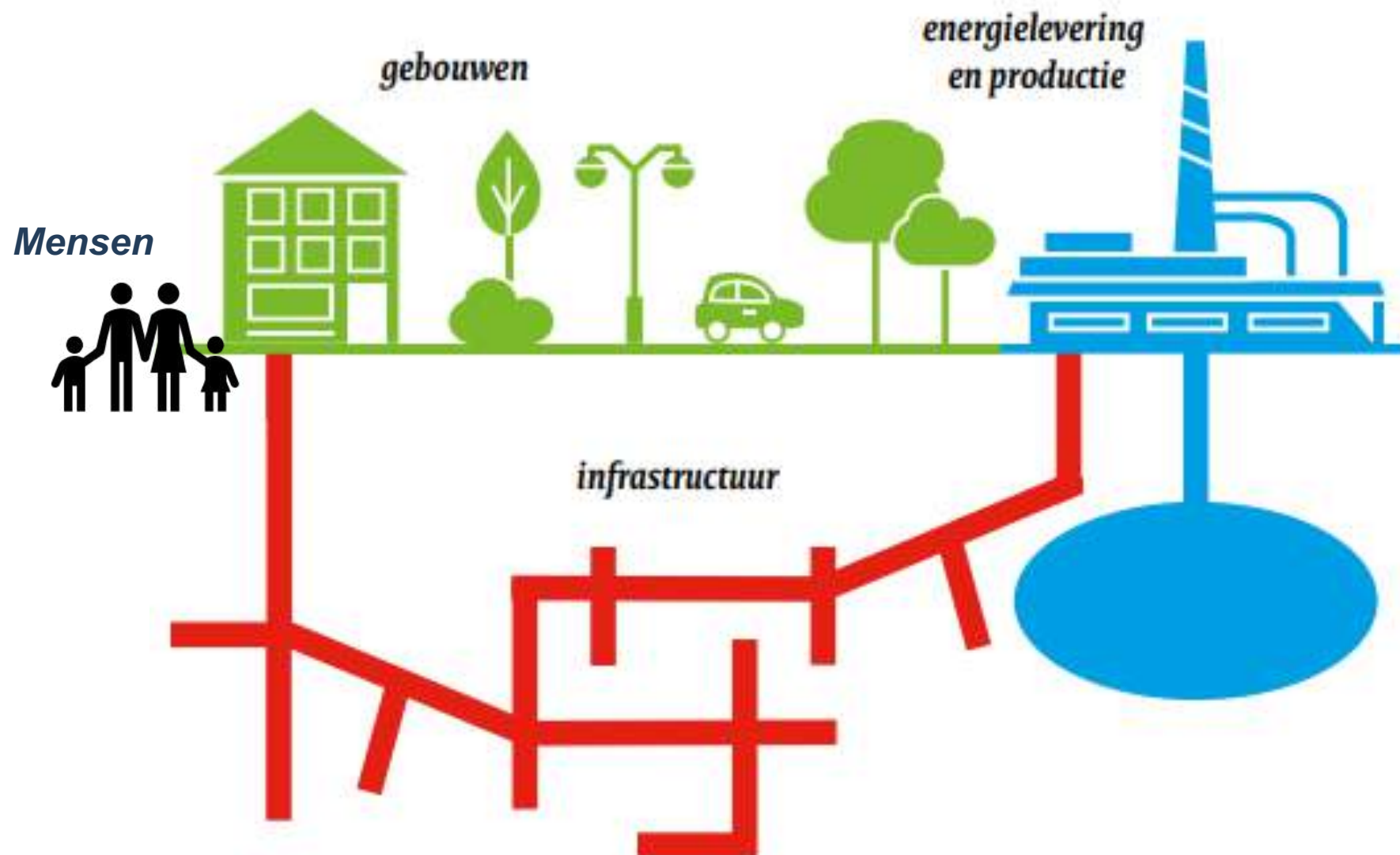

Coen Bernoster
Adviseur warmte

Wat is de warmtetransitie?

Wat is de warmtetransitie?

Wat vraagt de RES?

Inzicht in:

Warmtevraag

Brongebruik en
infrastructuur

Warmteaanbod/-
bronnen

Nadenken over:

Logische toedeling van bronnen

Beschrijven van:

Wie zit aan
tafel?

Wat is de
planning?

Wat zijn kansen
en knelpunten?

Stand van zaken

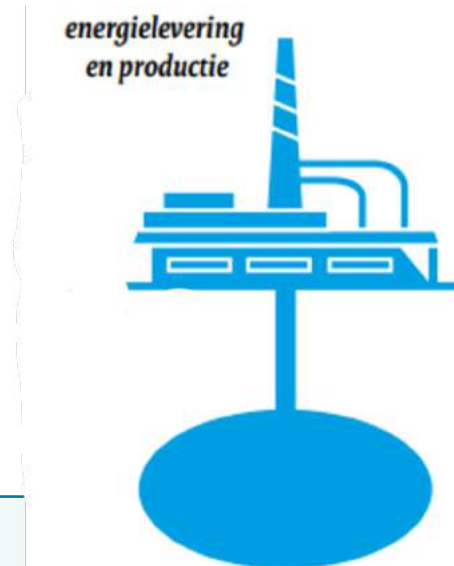
Warmtevraag

- Inschatting toekomstig alternatief
- Kennis van nu
- Op hoofdlijnen

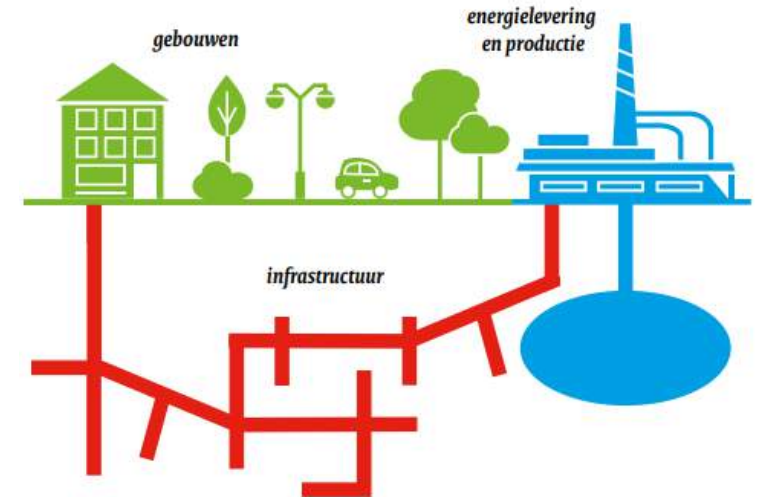
Warmteaanbod/-bronnen

- Restwarmte
- Geothermie (diep en ondiep)
- Aquathermie
- Biomassa
- Buitenlucht (all electric)
- Zonthermie

Logische toedeling?

- Inschatting voorkeursoplossing
- Afweging tussen vraag en aanbod
- Kennis van nu
- Op hoofdlijnen

Voorgestelde aanpak

Met professionele partijen (jan – mrt 2020)

- Actualiseren en aanvullen bestaande studie (2018);
- Voorstel maken voor afwegen van warmtebronnen;
- Voorstel maken hoe we samen gaan werken richting toekomstige realisatie.

Met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties (dec – mrt 2020)

- Meedenkbijeenkomsten: geef ons uw input.

En later tijdens de Transitievisie Warmte en Wijkuitvoeringsplannen.

Gesprek aan de hand van stellingen

Ga naar [Mentimeter.com](https://mentimeter.com) en gebruik code 145965

Programma

- **19:30 – Opening en welkom**
 - Piet van Leenen – wethouder en voorzitter stuurgroep RES Hoeksche Waard
 - **19:35 – Toelichting op de RES Hoeksche Waard**
 - Marnix Brongers – projectleider RES-regio Hoeksche Waard
 - **20.10 – Presentatie Warmtetransitie**
 - Coen Bernoster, adviseur warmte RES-regio Hoeksche Waard
 - **20.45 – Pauze**
 - **21.00 – Presentatie energietransitie**
 - Jelle Hatenboer - adviseur energie-opwek RES-regio Hoeksche Waard
 - **21.30 – Presentatie Landschap en energietransitie**
 - Arjen Spijkerman - adviseur ruimte RES-regio Hoeksche Waard
 - **22:00 – Afsluiting en borrel**
- Na elke presentatie gaan we kort met elkaar in gesprek aan de hand van stellingen

Energietransitie

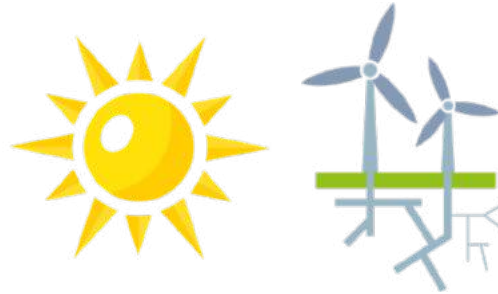

Jelle Hatenoer
Adviseur
energietransitie

Hoofdpijnen van de energietransitie

Elektriciteit

- Geen fossiele centrales

Warmte

- Geen aardgas

Mobiliteit

- Geen benzine/diesel/LPG

Besparing – De meest duurzame energie

De 'Opgave' van de RES

- In 2030 49% CO₂-reductie – landelijk
- In 2050 95% CO₂-reductie - landelijk
- **35TWh grootschalige opwek** (opgesteld vermogen duurzame energieopwekking) op land nodig.
 - Wind op zee telt niet mee
 - Kleinschalig zon op dak telt niet mee

De Regionale Energiestrategie

1 TWh (Terawattuur) komt overeen met:

NB: bandbreedte hangt o.a. af van aanname aantal vollasturen per jaar

35 TWh voor Nederland

~4.000 Windturbines

Of

~50.000 Hectare Zonnepark

"Formaat, Vollasturen, Oriëntatie"

~2.000 Windturbines

En

~25.000 Hectare Zonnepark

Hoeveel voor Hoeksche Waard?

Gesprek aan de hand van stellingen

Ga naar [Mentimeter.com](https://mentimeter.com) en gebruik code 145965

Landschap en ruimte

Arjen Spijkerman
HNS Landschapsarchitecten

Hogezandse Polder

Landschap en energietransitie

Waar werken we naar toe?

- Ruimtelijke spoor van concept RES
- Zoekgebieden op de kaart inclusief cijfers
- Kwantitatieve en kwalitatieve onderbouwing voor PBL

Ruimtelijke opgave

- De energieopgave biedt kansen voor de versterking van het landschap
- Werken aan een consistent ruimtelijk verhaal

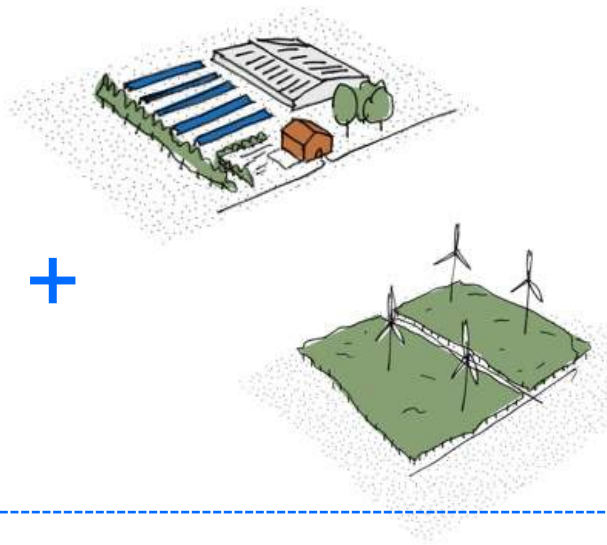
Ligging in de regio

Verkenning middels Bouwstenen

*Landschapstypologie
en hun kwaliteiten*

Energiebouwstenen

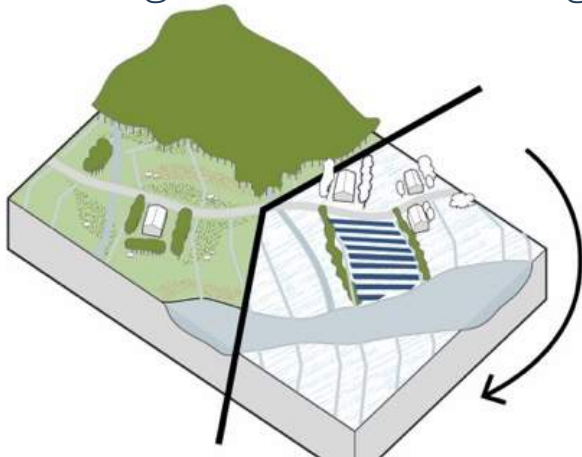

*Gebiedsopgaven en
koppelkansen*

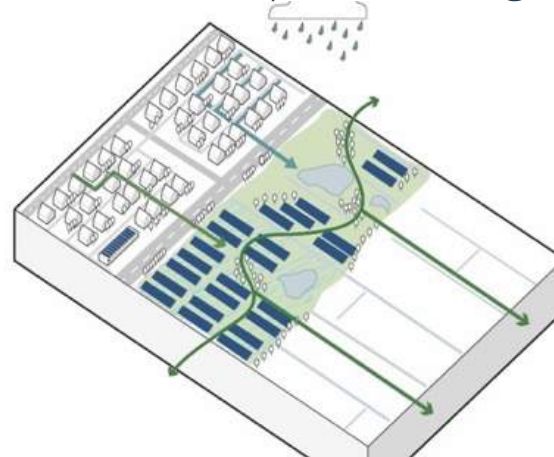
*“Bijdrage aan
Hoeksche Werken &
Hoeksche Waarden”*

Voorbeelden:

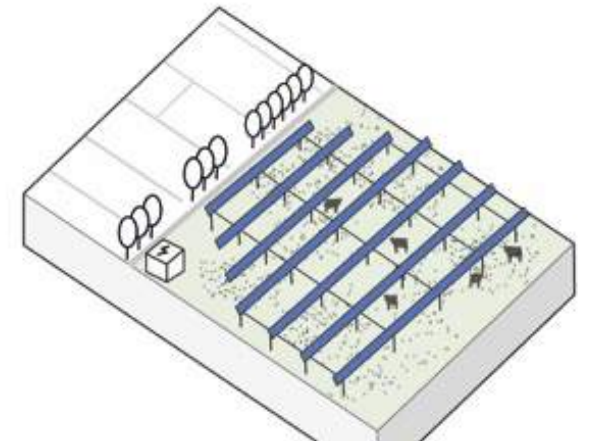
Tijdelijke zonnevelden (15-30
jaar) richting natuurontwikkeling.

Groene stadsrand park met
zonnevelden op waterberging

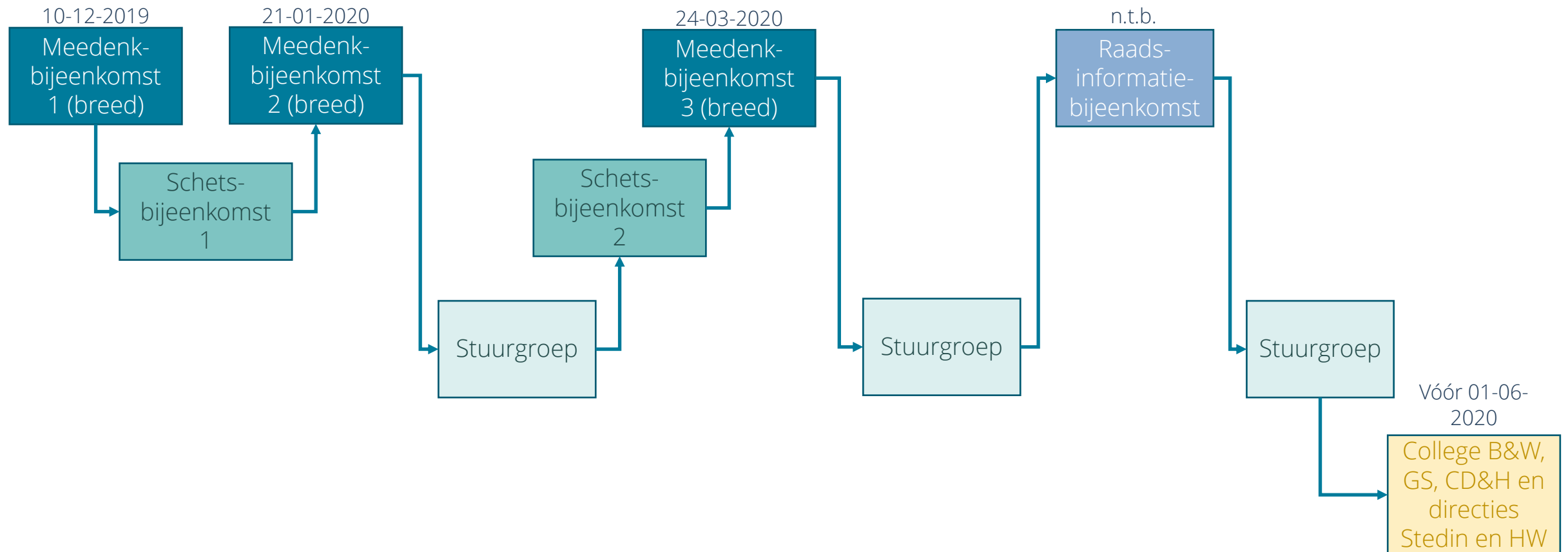
Extensieve zonnevelden
met veehouderij

Landschap en energietransitie

Hoe pakken we dat aan?

- Via schetsbijeenkomsten
- Samen met stakeholders uit de Hoeksche Waard

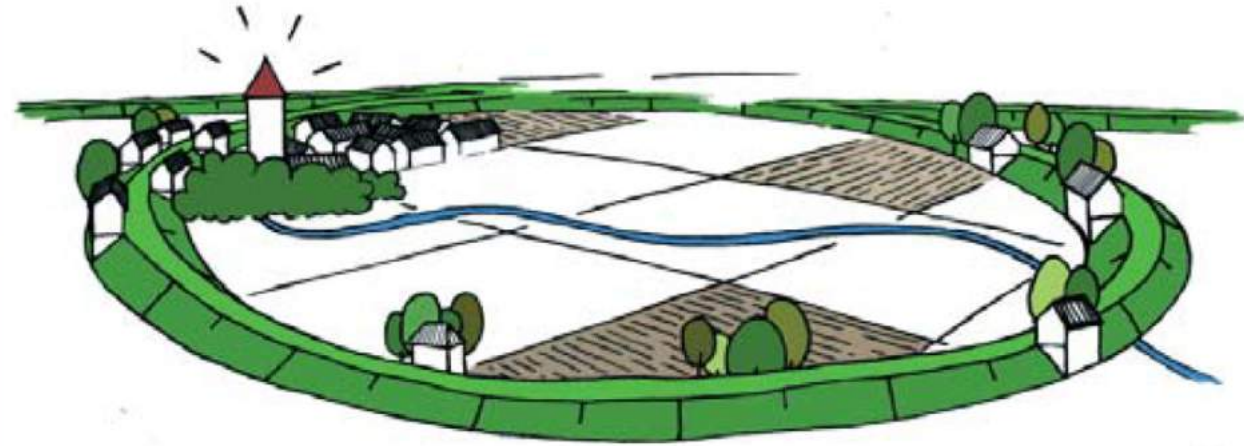
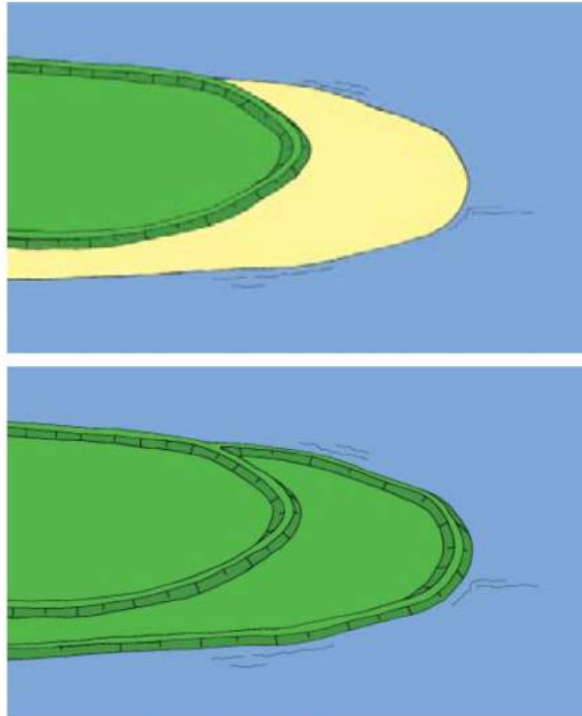
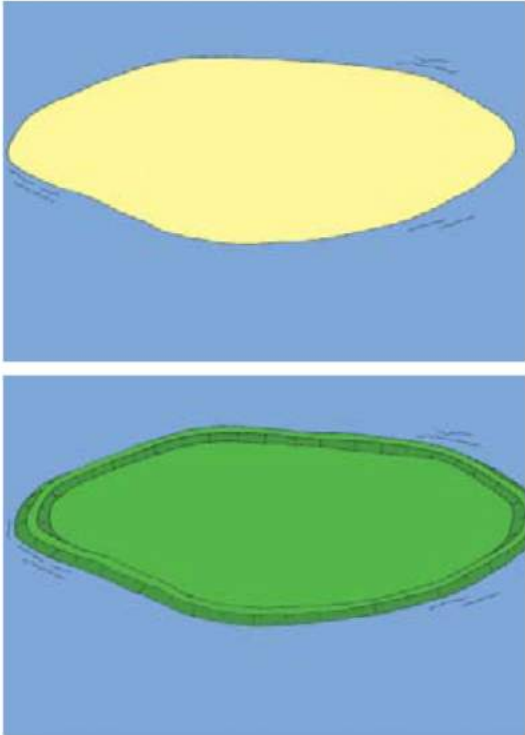

Landschap en energietransitie

Voortbouwen op wat er al is:

- Kom Waardmaken (concept omgevingsvisie Hoeksche Waard (jun 2019))
- Ruimtelijke analyse Hoeksche Waard energieneutraal (BVR) 2040, april 2018
- Handreiking Zon en Wind, Provincie Zuid-Holland, 2019
- Geground Hoeksche Waard
- Gebiedsprofiel Hoeksche Waard (HNS, Enno Zuidema) 2013
- Concrete plannen

Landschap en energietransitie

Opeenvolgende indijking van
opwaspolders en aanwaspolders

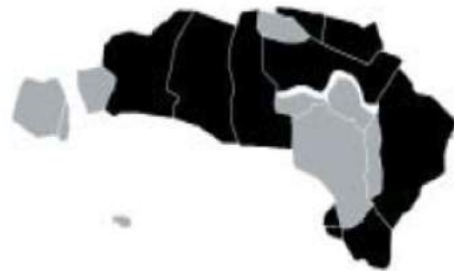
Karakteristiek van een opwaspolder: ronde vorm,
compacte dorpskern bij kreekmonding, open karakter,
afwisselende dijk

Landschap en energietransitie

Landschapsanalyse - Gebiedsprofiel Hoeksche Waard 2013

Opwaspolders (14e - 15e eeuw)

Noordelijke- en oostelijke aanwaspolders
(15e eeuw)

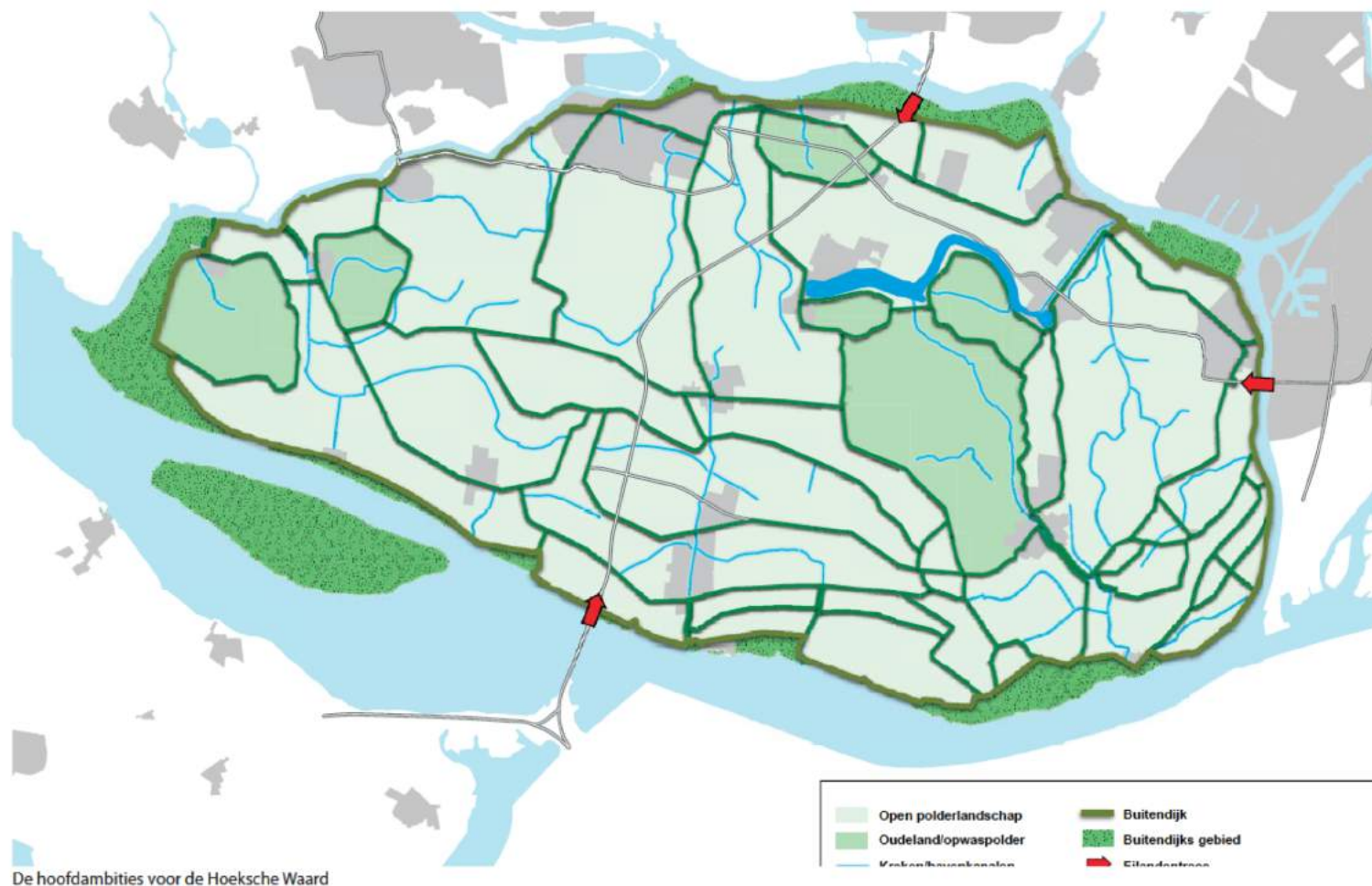
Zuidelijke aanwaspolders (16e eeuw)

Kleine aanwaspolders (16e - 18e eeuw)

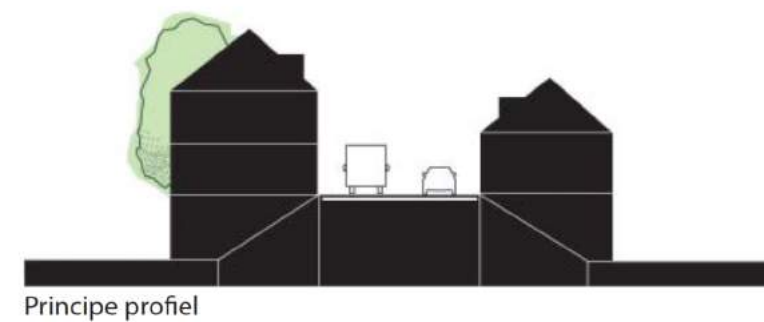
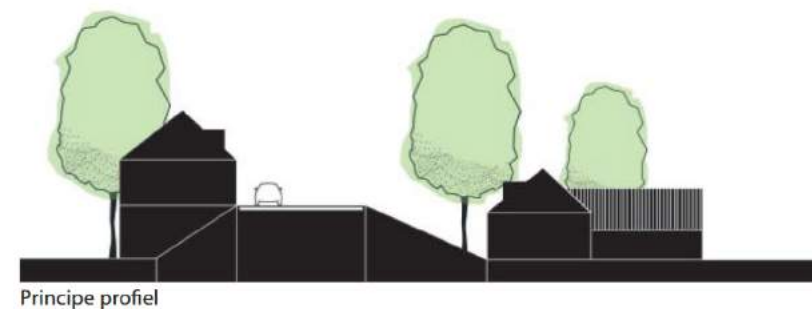
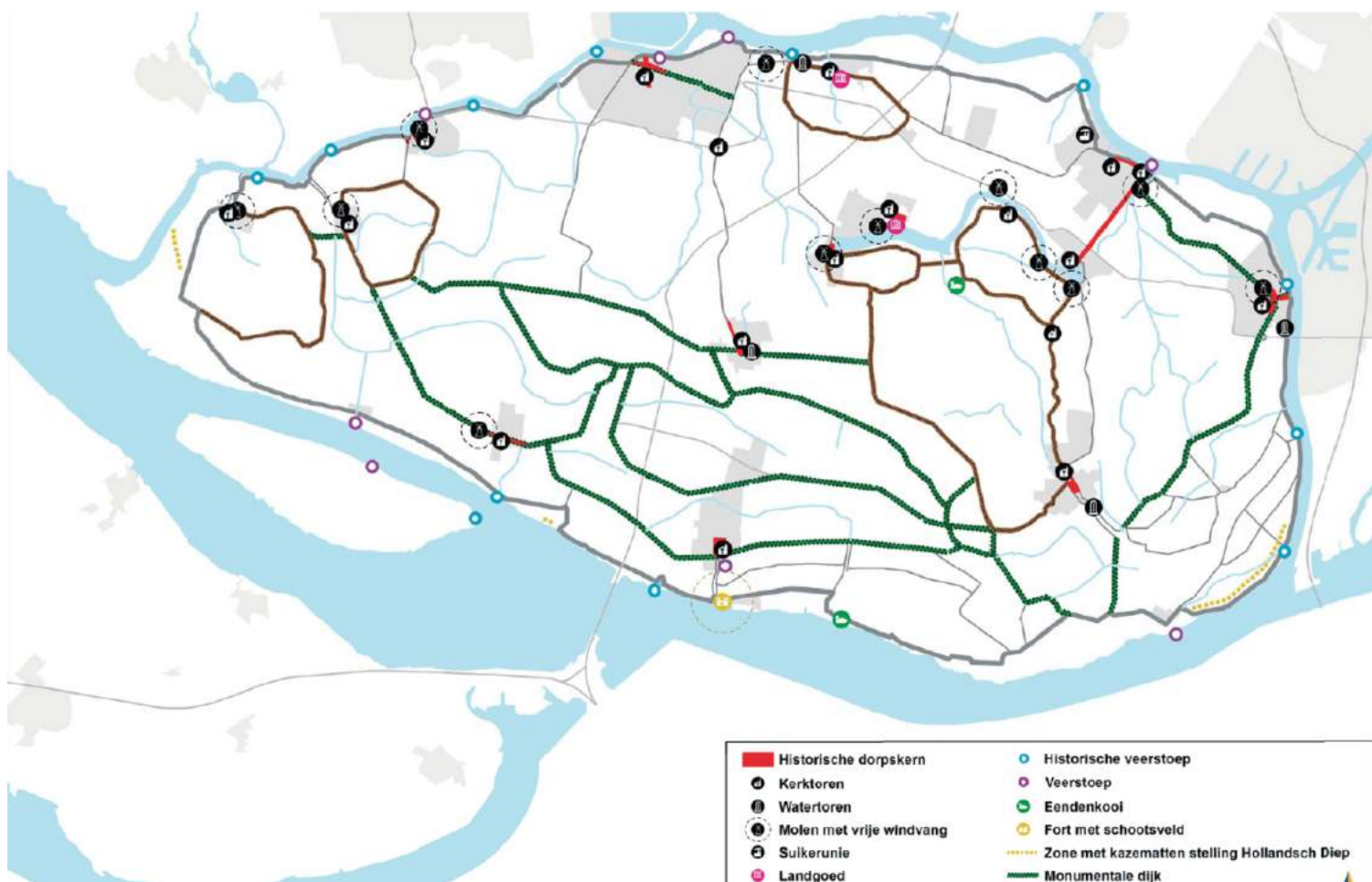
Landschap en energietransitie

Polders- en dijkstructuren

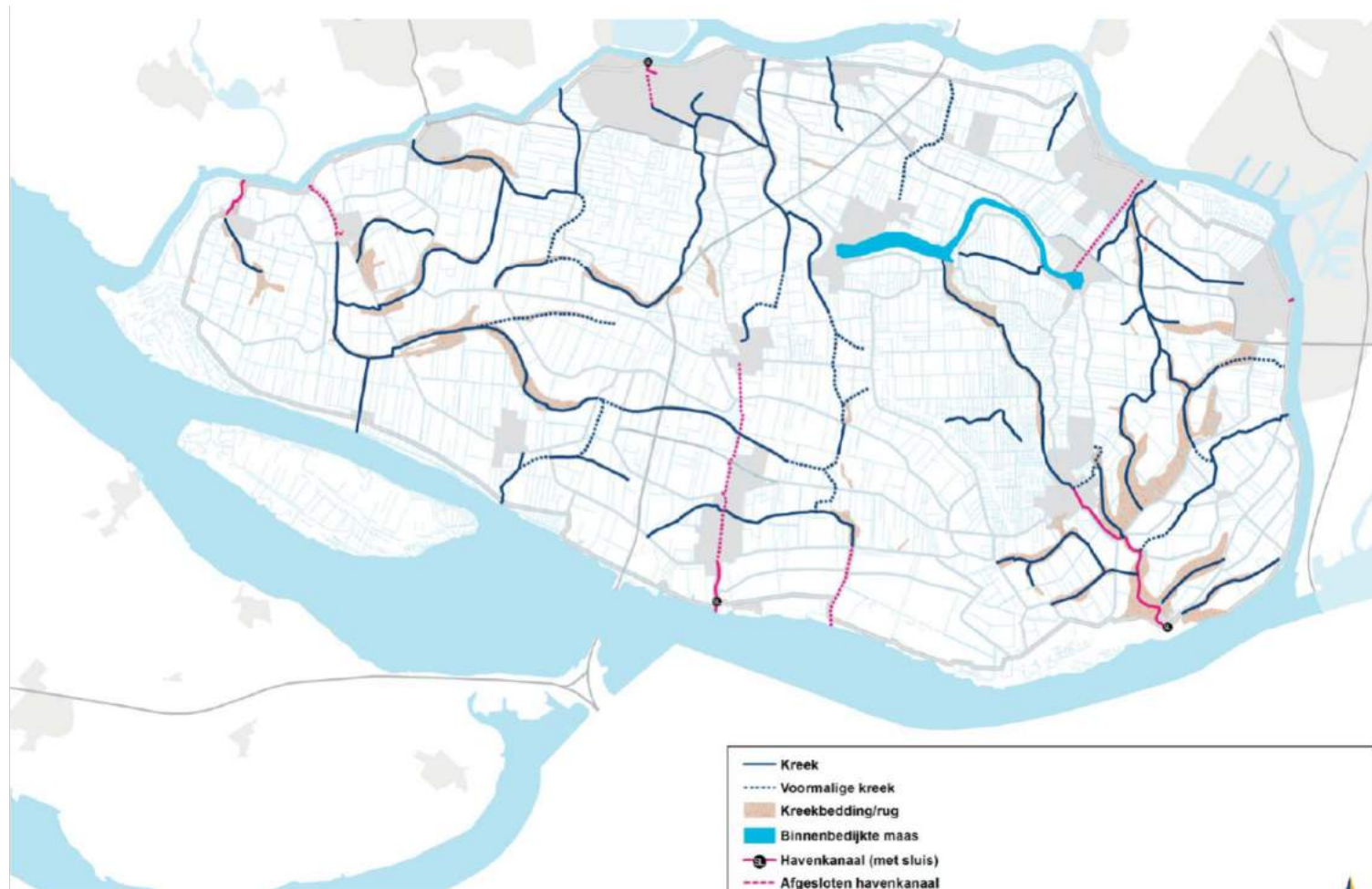
Landschap en energietransitie

Cultuurhistorie & dijkprofielen

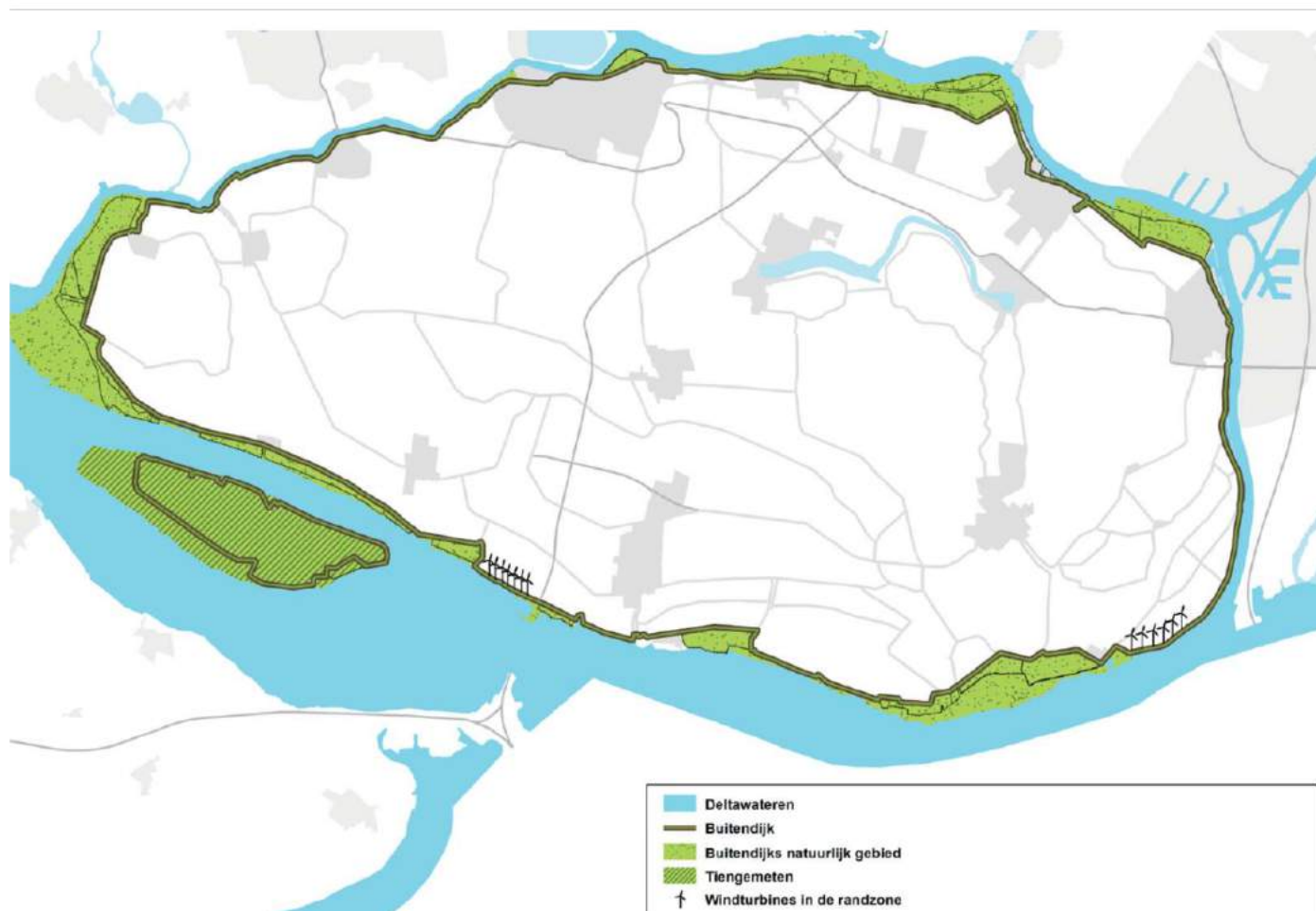
Landschap en energietransitie

Krekensysteem

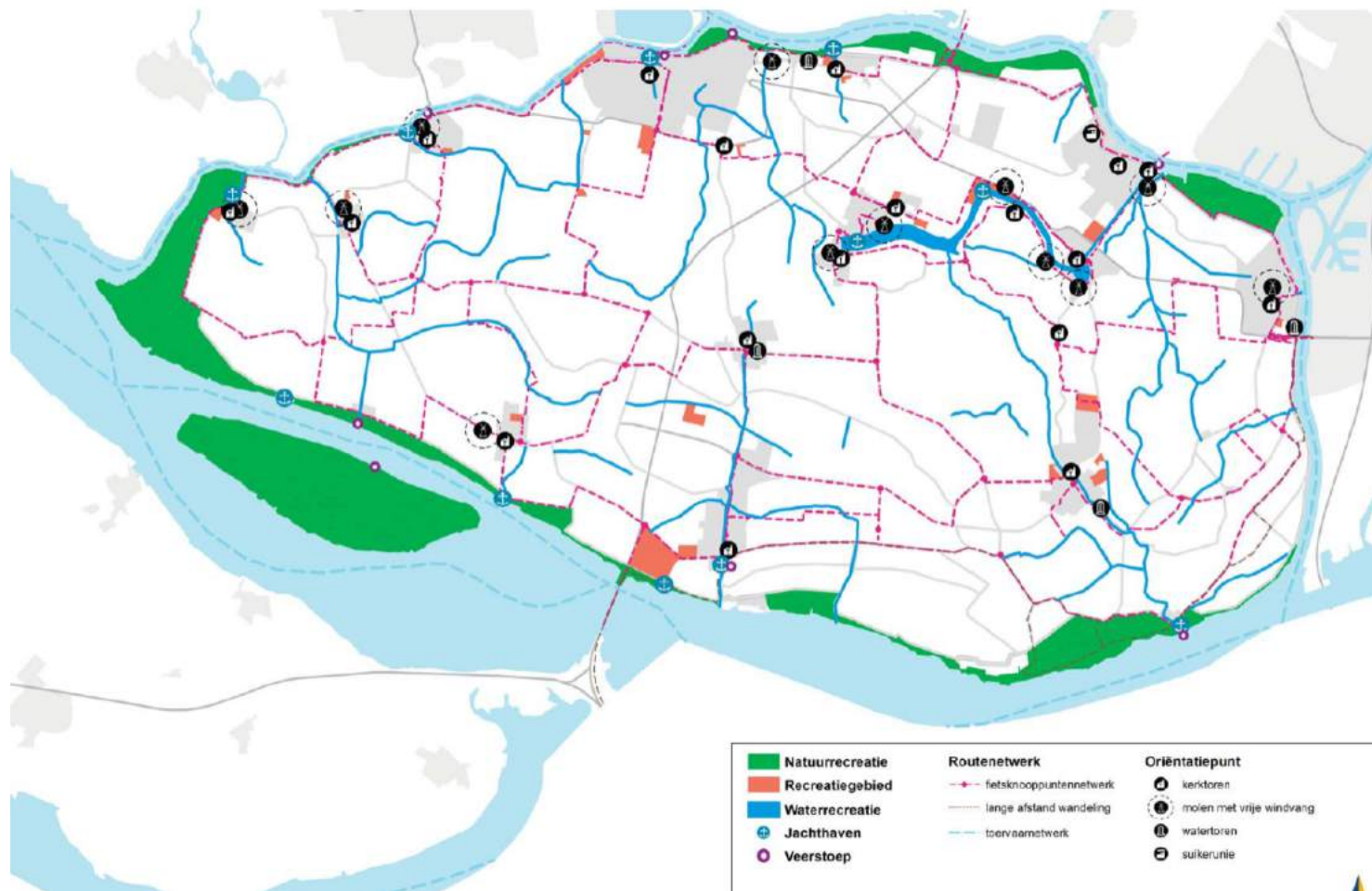
Landschap en energietransitie

Natuurontwikkelingen buitendijks

Landschap en energietransitie

Recreatief netwerk

Landschap en energietransitie

Visie & plannen – Structuurvisie Hoeksche Waard, 2008

Kwaliteitskaders

De kwaliteitszonering is gebaseerd op de resultaten van fase 1, zoals vastgelegd in de Nota Balans en Ambities. Als afsluiting van deze fase is door de CHW een 'bestuurlijk manifest' vastgesteld, waarin 7 'kwaliteitskaders' zijn benoemd. Deze kwaliteitskaders hebben als richtinggevend kader gediend voor de afwegingen en uitwerkingen in de verdere planontwikkeling voor de Structuurvisie. De kwaliteitskaders zijn deels een herbevestiging van reeds eerder ingenomen standpunten, deels een aanscherping en aanvulling op basis van de resultaten van de inventarisatiefase. De kwaliteitskaders vormen ijkpunten voor de uitwerking en de toetsing van ruimtelijke plannen.

1. De Hoeksche Waard is één en ondeelbaar.

2. De regio kiest voor duurzame ontwikkeling.

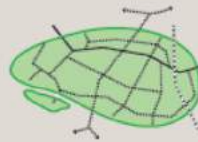
3. Uitgangspunt is de versterking van de leefbaarheid, de economische vitaliteit en de ruimtelijke kwaliteit van de regio.

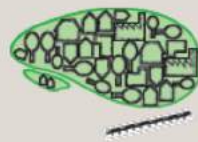
4. De kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap zijn leidend voor de ruimtelijke ontwikkeling.

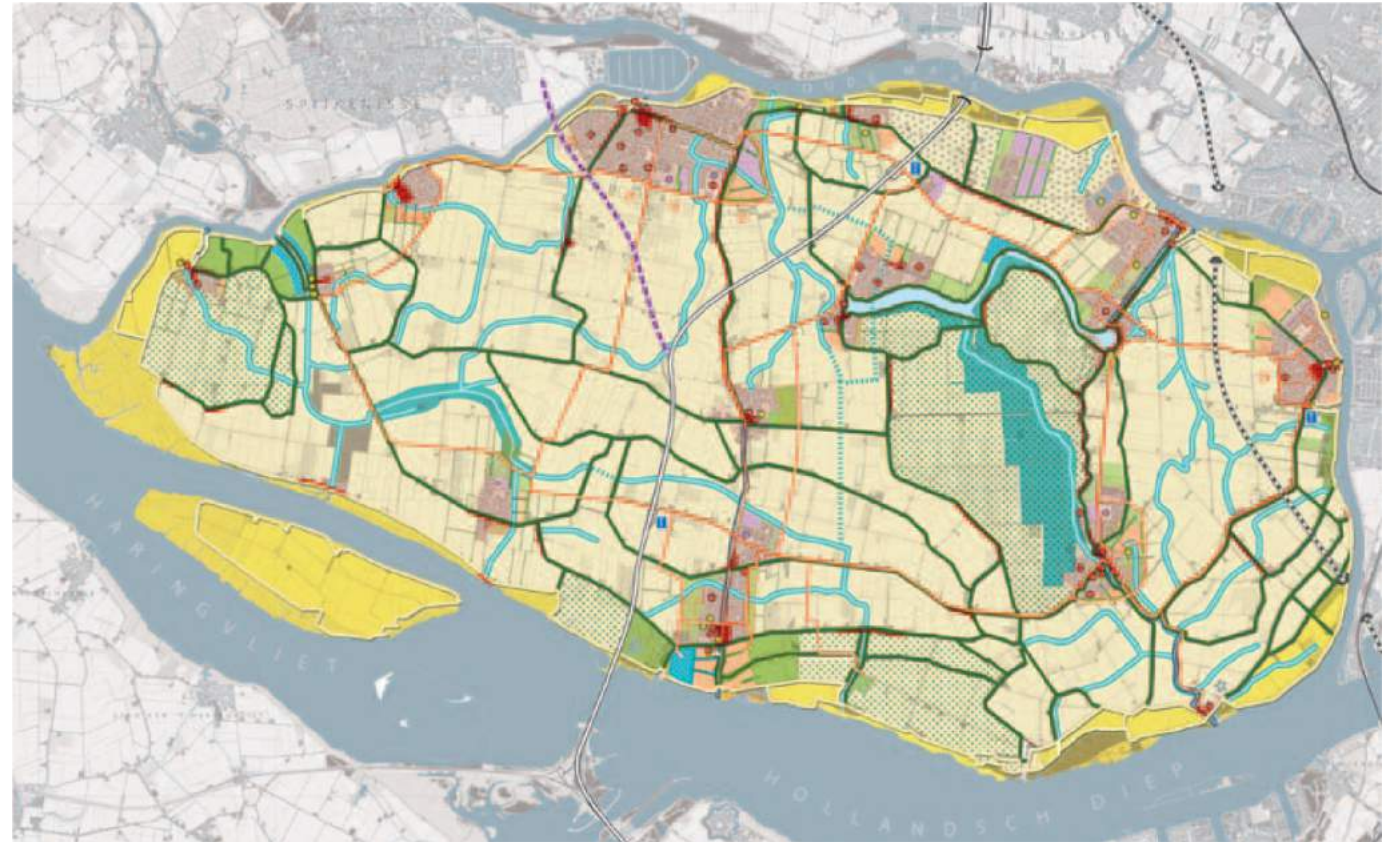
5. Er wordt primair gebouwd voor de eigen woon- en werkbehoefte van de regio, maar een bovenregionale opgave wordt niet uitgesloten als die bijdraagt aan de kwaliteit van het Nationaal Landschap.

6. Goede infrastructuur is een voorwaarde voor de ruimtelijke ontwikkeling.

7. Maatwerk is nodig bij de inpassing van nieuwe ontwikkelingen, daarvoor is de opgestelde kwaliteitszonering leidend.

Landschap en energietransitie

Visie & plannen – Omgevingsvisie Hoeksche Waard 2019

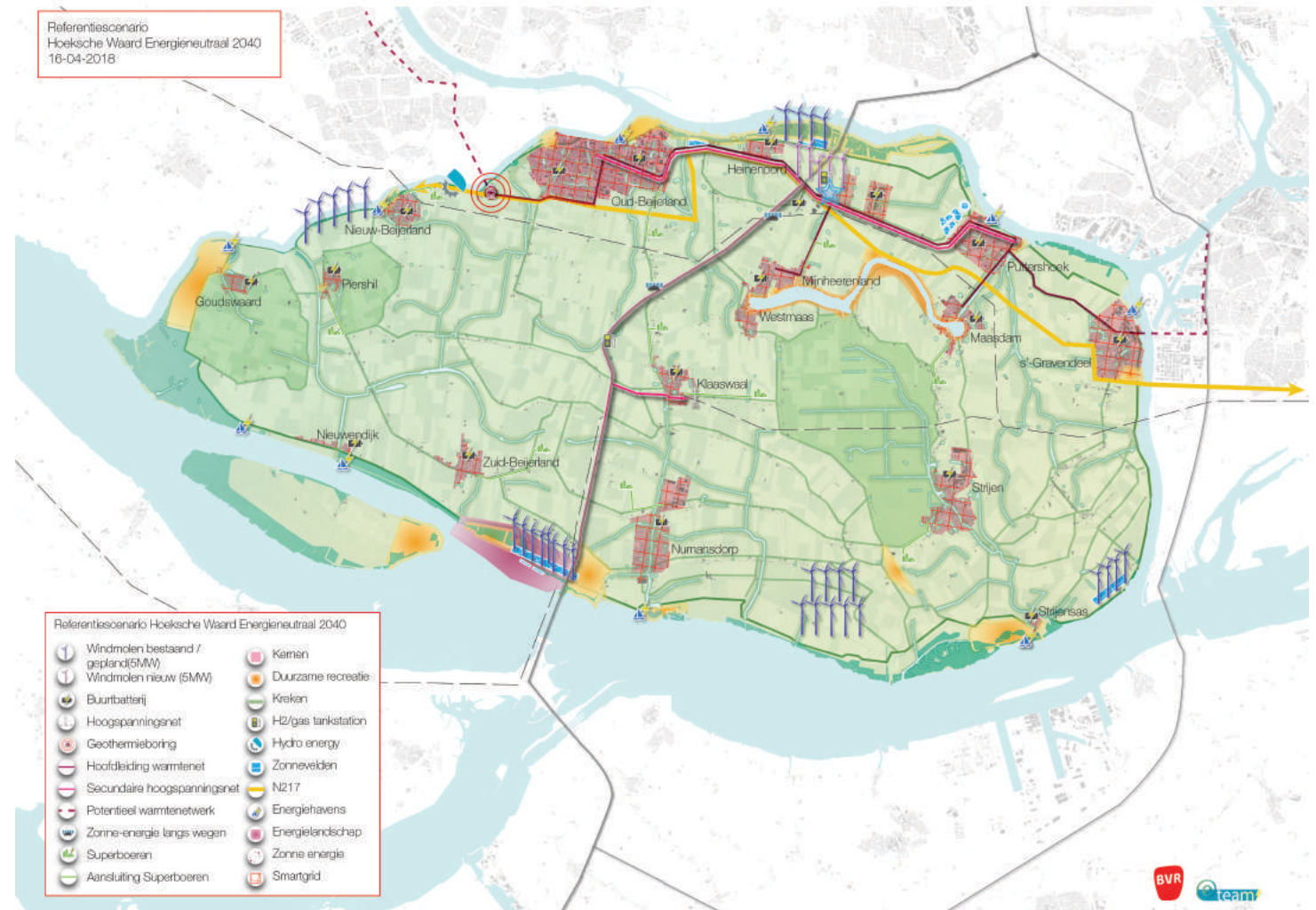
Landschap en energietransitie

Visie & plannen – Omgevingsvisie Hoeksche Waard 2019

Landschap en energietransitie

Visie & plannen – Hoeksche Waard energieneutraal 2040

Landschap en energietransitie

Visie & plannen – Uitgangspunt windenergie Provincie Zuid-Holland

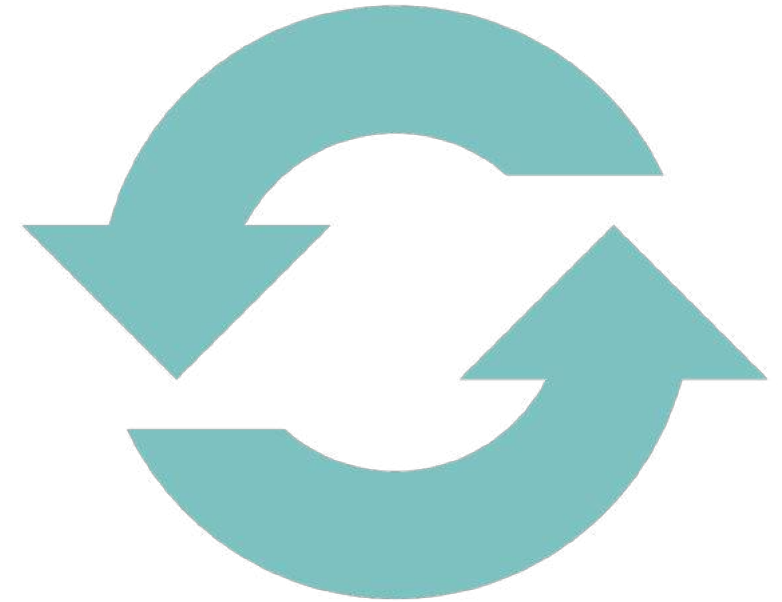
- ‘Combineren windenergie met technische grootschalige infrastructuur (snelwegen, rivieren), grootschalige bedrijvigheid (bedrijven- of industrieterreinen) of grootschalige scheidslijnen tussen land en water (bijvoorbeeld de randen van de Zuid-Hollandse eilanden).’
- ‘Daarbij wordt de voorkeur gegeven aan windmolens in een opstelling op één lijn of in clusters.’

www.zuid-holland.nl/onderwerpen/energie/windenergie/

Hoe pakken we dat aan?

Schetsbijeenkomsten

- Gezamenlijk proces
 - Aandacht voor goede dialoog
 - Gebiedskennis benutten
 - Ontwerpend onderzoeken > concretiseren
 - Inzichtelijk maken opgave en effecten
-
- Analyseren
 - Ontwerpend onderzoeken
 - Visualiseren
 - Doorrekenen

Landschap en energietransitie

Hoe pakken we dat aan?

Vraag aan u

- Wat zijn de kansen om dit te koppelen aan andere gebiedsopgaven
- Hebben wij een denkrichting over het hoofd gezien?

Gesprek aan de hand van stellingen

Ga naar [Mentimeter.com](https://mentimeter.com) en gebruik code 145965

Wat wilt u ons meegeven?

Wilt u nog iets aan ons kwijt?

- Loop dan even naar één van de vier flip-overs en schrijf uw opmerking op.

Vragen?

Opgaveregisseur RES Hoeksche Waard algemeen

Martin Roobol – martin.roobol@gemeentehw.nl

Projectleider RES Hoeksche Waard

Marnix Brongers – marnix.brongers@overmorgen.nl

Contactpersoon warmte:

Coen Bernoster – coen.bernoster@overmorgen.nl